

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ**

**ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КЗ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ДУ «УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ»**

**МАТЕРІАЛИ
РЕГІОНАЛЬНОЇ МІЖУНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**ВИКЛИКИ ТА НАПРАЦЮВАННЯ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ – СТРАТЕГІЯ
СТАБІЛЬНОСТІ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

ЗАПОРІЖЖЯ 2026

ЗМІСТ

СИМУЛЯЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ Колесник Ю.М., Моргунцова С.А., Туманський В.О., Школова О.П., Дмитрієв В.С., Ганошенко Ю.А.....	8
СТРАТЕГІЯ СТАБІЛЬНОСТІ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НА ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАННЯ ФІЗИЧНОЇ ТА КОЛОЇДНОЇ ХІМІЇ Авраменко А.І., Нагорна Н.О.....	11
СУЧАСНА ПАРАДИГМА ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ ФІЗИЧНОЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ: ДОСВІД В ПРИФРОНТОВОМУ РЕГІОНІ, СТРАТЕГІЧНІ ВИКЛИКИ ТА ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ Алипова О.Є., Черепок О.О.....	14
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КОСМЕТИЧНОЇ ХІМІЇ НА КУРСАХ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ ДЛЯ ФАРМАЦЕВТІВ ТА КОСМЕТОЛОГІВ З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ РЕГУЛЯТОРНИХ ВИМОГ Баранова Л.В.....	18
ВІРТУАЛЬНІ КЛІНІЧНІ KEYСИ ТА ІНТЕРАКТИВНІ ПЛАТФОРМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАБІЛЬНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ ОФТАЛЬМОЛОГІЇ Безденежна О.О.	20
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ІНТЕГРАЦІЯ МЕНТАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ЦИФРОВОГО НАВЧАННЯ Білай І.М., Білай А.І.	23
ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АСИСТЕНТІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ Бурлака Б.С., Бурлака К.А.....	27
ВИКЛИКИ ТА ТРУДНОЦІ У РОБОТІ ФАРМАЦЕВТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ У ПРИФРОНТОВИХ МІСТАХ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ Бушуєва І.В.	30
РОЛЬ МІЖПРЕДМЕТНИХ ОЛІМПІАД У ВДОСКОНАЛЕННІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ Візір В.А., Деміденко О.В., Приходько І.Б., Токаренко О.І., Токаренко О.О.....	34
ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У СИСТЕМІ ОСВІТИ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ Марина Галенко	36
ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ У ЛІКАРІВ НЕВІДКЛАДНОЇ МЕДИЦИНИ ЧЕРЕЗ СЦЕНАРНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ: ВІД РОЗПІЗНАВАННЯ ДО ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ Голдовський Б.М., Чемерис Ю.О., Кулініч І.А.	39
ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ВИБІР ОСВІТНИХ МЕТОДИК У МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ З УРАХУВАННЯМ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК СТУДЕНТІВ Голдовський Б.М., Чемерис Ю.О., Кулініч І.А.	41

СИМУЛЯЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ

Колесник Ю.М., ректор Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, доктор медичних наук, професор;
Моргунцова С.А., проректор з науково-педагогічної, навчальної роботи та якості освіти ЗДМФУ, кандидат біологічних наук, доцент;
Туманський В.О., проректор з наукової роботи ЗДМФУ, доктор медичних наук, професор;
Школова О.П., керівник навчального відділу ЗДМФУ;
Дмитрієв В.С., керівник Центру дистанційної освіти і телемедицини та якості освіти ЗДМФУ, кандидат технічних наук;
Ганошенко Ю.А., керівник навчально-методичного відділу ЗДМФУ, кандидат філологічних наук, доцент

Ключові слова: симуляційні освітні технології, симуляційне навчання, практичні навички, клінічне мислення, професійні компетентності.

Сучасна вища медична освіта України в умовах війни перманентно функціонує в режимі посиленого пошуку ефективних стратегій і системних рішень із забезпечення якості освітньої підготовки фахівців. Ризики, які несе із собою війна, безсумнівно, стають викликом на шляху підготовки вкрай необхідних державі медичних і фармацевтичних працівників. Це і демографічні проблеми, пов'язані із втратами, і міграційні, коли велика частина населення змінює не лише регіон, але й країну перебування, і фінансово-економічні, спричинені руйнуванням інфраструктури та загальним негативним впливом війни на поточну економічну ситуацію, і, звичайно ж, безпекові, які досить гостро ставлять питання захисту життя і здоров'я усіх учасників освітнього процесу.

Проте жодні об'єктивні причини, принесені війною, не можуть змінити традиційний безкомпромісно високий рівень суспільних і державних очікувань в Україні від фахівця галузі охорони здоров'я з огляду на соціальну відповідальність медичного працівника, а особливо на сьогодні, коли потреба в кваліфікованій медичній допомозі кратно збільшується і у військовому, і в цивільному секторах. Це ставить перед медичним ЗВО завдання оперативного подолання в організації освітнього процесу викликів війни без втрати якості підготовки професіонала.

Національні проблеми української системи освіти не зупиняють і процеси, пов'язані з системними динамічними процесами усе більшої інтеграції до світового, зокрема європейського, освітнього простору, що спричиняє еволюцію українських стандартів підготовки фахівців, впровадження загальносвітових біоетичних норм в освітньо-науковому процесі, застосування нових актуальних методичних і технологічних рішень. Зокрема на сьогодні навчання в ЗВО – це функціонально абсолютно нова технологічно-інформаційна освітня реальність, що включає в себе цифрове освітнє середовище, широке використання штучного інтелекту, застосування цілої низки технологій, зокрема симуляційного навчання.

Симуляційні освітні технології у всьому світі є важливим інструментом сучасної медичної освіти, а особливо їхня роль зростає в умовах воєнного часу, оскільки відпрацювання необхідної компетенції відбувається з дотриманням усіх безпекових вимог. У медичній освіті все ширше використовуються різні фантоми, моделі, муляжі, тренажери, віртуальні симулятори та інші симуляційні засоби навчання, які дають змогу під час навчального процесу повноцінно моделювати різні процеси професійної діяльності медичних працівників із урахуванням багатьох аспектів та нюансів медичної практики та професійної етики.

Симуляційні технології навчання дають змогу повноцінного засвоєння здобувачем освіти і великого переліку суто фахових навичок медичного працівника, і цілої низки soft skills: професійної комунікації, командної роботи, професійної емпатії. Симуляційне навчання є ефективним підготовчим етапом майбутньої професійної діяльності, адже забезпечує послідовне формування як базових практичних навичок, так і специфічного професійного клінічного мислення, психологічної готовності до роботи в реальних умовах.

До впровадження організаційних форм застосування симуляційного навчання в умовах прифронтового регіону дуже відповідально ставляться в Запорізькому державному медико-фармацевтичному університеті, де симуляційні освітні технології – це сучасна, цілісна та інтегрована до освітнього простору система практичної підготовки, яка забезпечує послідовне формування професійних компетентностей здобувачів освіти на всіх етапах навчання. Інтеграція симуляційного навчання в освітній процес в ЗДМФУ передбачає системне впровадження технологій симуляційної освіти в освітні програми університету на всіх рівнях підготовки – від додипломної підготовки до післядипломної освіти, включаючи інтернатуру та безперервний професійний розвиток.

Формування цілісної системи симуляційного навчання в ЗДМФУ визначила низку організаційних рішень з розвитку єдиної узгодженої структури, що функціонує на основі чіткого розподілу ролей і функцій між навчально-практичними підрозділами (кафедри), спеціалізованими центрами, які використовують сучасні симуляційні технології навчання (стандартизованих та/або реальних, та/або віртуальних пацієнтів, манекени, фантоми, прилади, обладнання, набори даних, відповідні ситуаційні завдання) з усім необхідним матеріально-технічним устаткуванням та впровадження симуляційної складової до механізмів об'єктивного оцінювання результатів навчання.

Для цього було реформовано структуру Міжкафедрального тренінгового центру ЗДМФУ із включенням до його структури навчально-практичних підрозділів, що спрямовані на забезпечення професійної підготовки за усіма освітніми програмами, за яким здобувають освіту в ЗВО: Тренінгового центру з лабораторної медицини, Тренінгового центру з косметології, Навчальної та віртуальної аптеки, Клініки симуляційного навчання, Стоматологічного тренінгового центру, Центру атестаційних технологій, Навчальної лабораторії 3D Anatomy, Симуляційної операційної, Тренінгового центру фізичної терапії.

Проте ефективність симуляційного навчання залежить не лише від наявності сучасного обладнання, а передусім від якості методичної організації заняття, тому в ЗДМФУ було організовано цілий ряд заходів підвищення професійної педагогічної кваліфікації викладачів, спрямовані на інтеграцію методів та організаційних форм педагогічної роботи засобами симуляційного навчання: підбір сценарію відповідно до мети заняття, правильний вибір симуляційного формату, підготовка учасників, професійна фасилітація, структурований дебріфінг і обґрунтоване оцінювання результатів навчання.

Технології симуляційного навчання інтегруються і в аудиторний формат навчання (із обов'язковим дотриманням безпекових умов), і до змішаного формату з використанням цифрового освітнього середовища. Таким чином, симуляційне навчання в освітньому процесі забезпечує не окремі фрагменти практичної підготовки, а стає в ЗДМФУ послідовною системою формування професійних компетентностей здобувачів освіти.

Клініко-професійний рівень, який застосовується в ЗДМФУ, передбачає застосування знань і практичних навичок у змодельованих професійних ситуаціях. На цьому рівні здобувачі освіти відпрацьовують клінічні та професійні сценарії, прийняття рішень, комунікацію з пацієнтом, командну взаємодію, дії в стандартних і нестандартних ситуаціях. Саме таким чином

окремі знання й навички поєднуються в цілісну модель професійної поведінки і готовність до професійної діяльності.

Створення безпечного освітнього середовища без освітніх втрат у професійній підготовці внаслідок викликів воєнного часу – одне з головних організаційних завдань ЗВО в сучасних умовах, тому застосування серед інших управлінських рішень системного впровадження симуляційних технологій навчання дає змогу значно підвищити якість підготовки здобувача відповідно до міжнародних стандартів, створити умови, у яких здобувачі освіти є активними, отримують можливість відпрацювати професійні навички без ризику для пацієнта і стресогенних факторів для себе. Симуляційне навчання на сьогодні стає одним з найбільш дієвих організаційно-освітніх технологічних рішень, що враховує і відповіді на ризики воєнного часу, і високий рівень формування у майбутніх фахівців охорони здоров'я широкого кола професійних навичок і компетенцій.

УДК 378:54:615(477.64)

СТРАТЕГІЯ СТАБІЛЬНОСТІ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НА ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАННЯ ФІЗИЧНОЇ ТА КОЛОЇДНОЇ ХІМІЇ

Авраменко А.І., Нагорна Н.О.

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Актуальність. Функціонування закладів вищої освіти в умовах прифронтового регіону супроводжується постійними безпековими, організаційними та психологічними викликами. Це зумовлює необхідність пошуку ефективних підходів до збереження якості освітнього процесу, особливо у викладанні фундаментальних дисциплін, таких як фізична та колоїдна хімія, що формують базу професійної підготовки майбутніх фахівців фармацевтичного профілю.

Мета роботи. Проаналізувати виклики та узагальнити практичні напрацювання викладання фізичної та колоїдної хімії в умовах прифронтового регіону, а також визначити перспективні напрями забезпечення стабільності та розвитку освітнього процесу. Охарактеризувати основні труднощі організації навчального процесу; оцінити ефективність впроваджених освітніх підходів; узагальнити досвід адаптації лабораторного практикуму; визначити перспективи подальшого вдосконалення викладання дисципліни.

Матеріали та методи. Аналіз організації освітнього процесу на кафедрі фізичної та колоїдної хімії, узагальнення педагогічного досвіду, спостереження